

AUSTRIJSKI GRAĐANSKI ZAKONIK

Austrijski građanski zakonik je proglašen **1. juna 1811** u Beču pod naslovom Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch für die deutschen Erbländer (Opći građanski zakonik za njemačke nasljednje teritorije), poznat po skraćenici ABGB.

Austrijski opći građanski zakonik (Justizgesetzsammlung, br. 1-6/1811), objava od 1.6.1811, na snazi od 1.1.1812.

Izvorni naziv zakona: "*Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesamten Deutschen Erbländer der Oesterreichischen Monarchie*"

Austrijski građanski zakonik (AGZ) predstavlja kodifikaciju privatnog prava koja slijedi sistem Institucija. Brojao je **1502 člana**.

- prvi dio zakonika govori o licima; o pravnoj sposobnosti, ženidbenog prava, odnosa među roditeljima i djecom i tutorstvom.
- drugi dio govori o stvarima; vrste stvari, realna i personalna prava na stvari.
- u realna spadaju: posjed, vlasništvo, zalog, služnost.
- u personalna prava spadaju ugovori i pravno naknade štete.

Prva novela - 1914. godine; druga novela - 1915. godine; treća novela - 1916. Godine

Ovaj zakonik je bio primjenjivan u zemljama Austro-Ugarske monarhije; odnosila se na Lihtenštajn, Mađarsku, Hrvatsku, Slavoniju, Vojvodinu i Banat te na današnje dijelove Rumunije. U Bosni i Hercegovini je Zakonik u vrijeme austro-ugarske uprave imao značaj pomoćnog pravnog izvora.

Dva su izvora AGZ-a; to su rimsko i prirodno pravo. Zakonik sadržajno predstavlja njihovu kombinaciju. Rimsko pravo je bilo historijsko naslijeđe njemačkih zemalja dok je učenje prirodnog prava bilo rezultat intelektualnog razvoja Evrope iz doba prosvjetiteljstva. Zakonik ne slijedi učenje prirodnog prava po kome je saglasnost volja dovoljna da prenese vlasništvo, nego zahtijeva neke vanjske forme prenosa.

UVOD

O ZAKONIMA GRAĐANSKIM UOPĆE

Pojam prava građanskoga

Član. 1.

Skup zakona, koji ustanovljuju posebnička prava i dužnosti stanovnika države među sobom, čini pravo građansko u istoj državi.

Član. 2.

Čim je zakon oglašen kao što treba, nitko se ne može tim izgovarati, da mu nije poznat.

Početak moći zakona

Član. 3.

Moć zakona i pravne posljedice, koje ishode od njega, počinju odmah kako je oglašen; već ako je u istom oglašenom zakonu početak moći njegove postavljen na kasnije vrijeme.

Opseg zakona

Član. 4.

Zakoni građanski obvezuju sve državljane onih zemalja, za koje su oglašeni. Državljeni ostaju podložni tim zakonima i u djelanjima i poslovima, koje čine izvan države, ukoliko je ograničena po istim zakonima osobna njihova sposobnost poduzimati ih, i ukoliko rečena djelanja i poslovi imaju izvest pravne posljedice i u ovim zemljama. Koliko su tuđinci vezani za te zakone, određuje se u slijedećem poglavlju.

Član. 5.

Moć zakona ne proteže se nazad; zato ne padaju oni na prijašnja djelovanja i na prava otprije stečena.

Tumačenje

Član. 6.

Kad se zakon na što uporabljiva (poziva), nije dopušteno inače tumačiti ga nego li donosi vlastito značenje riječi u njihovu savezu i jasna namisao zakonodavca.

Član. 7.

Ako se pravni slučaj ne da presuditi ni po riječima ni po smislu naravskomu zakona, imat će se obzir

na spodobne slučajeve, koji su u zakonima određeno presuđeni. Ako pravni slučaj ostane sa svim tim dvojben, valja ga s obzirom na okolnosti brižljivo sabrane i zrelo rasuđene presudili po načelima prava naravskoga.

Član. 8.

Samo zakonotvorcu pristoji vlast tumačiti zakon na način, koji svakoga jednako obvezuje. Takvo tumačenje ima se upravititi na sve pravne slučajeve, koji se još imadu presuđiti, samo ako zakonotvorac ne prida, da se tumačenje njegovo nema upravititi na presudu takvih pravnih slučajeva, koji imaju za predmet djelanja započeta i prava iskana prije istoga tumačenja.

Trajanje zakona

Član. 9.

Zakoni imaju dotle svoju moć, dokle ih zakonotvorac ne preinači ili izrijekom ne ukine.

Druge vrste propisa, kao a) običaji

Član. 10.

Na običaje može se imati obzir samo u onim slučajevima, gdje se zakon na njih poziva.

b) pokrajinske ustanove

Član. 11.

Samo one ustanove pojedinih pokrajina i zemaljskih kotara imaju moć zakona, koje zakonotvorac poslije oglasa ovog zakonika izrijekom potvrdi.

c) sudačke izreke

Član. 12.

Naredbe izdane u pojedinim slučajevima i presude izrečene po sudovima u osobitim parnicama nemaju nikad moći zakona, i ne mogu se protegnuti na druge slučajeve ili na druge osobe.

d) povlastice

Član. 13.

Povlastice i osobođenja dana pojedinim osobama ili cijelim zborovima prosuđuju se kao svako drugo pravo, ukoliko uredbe političke ne sadržavaju osobitog određenja u tom.

Glavno razdjeljenje prava građanskoga

Član. 14.

Propisi zakonika građanskoga obuhvaćaju pravo osoba, pravo na stvari i ustanovljenja, koja su ovim pravima opća.

DIO PRVI O PRAVU OSOBA

Poglavlje prvo O pravima, koja se tiču osobnih vlastitosti (svojstava) i odnošenja

Prava osoba

Član. 15.

Neka prava osoba licu se osobnih vlastitosti i odnošenja, a neka imaju temelj u odnošenju porodice.

I. Iz značaja osobnosti - prava prirođena

Član. 16.

Svaki čovjek ima prirođenih prava, koja se poznaju samim razumom, i zato se on kao osoba ima smatrati. Ropstvo ili nevoljništvo i izvršavanje kakve vlasti, koja se na to odnosi, nije dopušteno u ovim državama.

Pravna predmjera o njima

Član. 17.

Što se slaže sa prirođenim naravnim pravima, drži se, da postoji dotle, dok se ne dokaže zakonito ograničenje tih prava.

Prava steciva

Član. 18.

Svatko je pod uvjetima, koje zakoni propisuju, sposoban steći prava.

Traženje prava

Član. 19.

Tko misli, da je uvrijeđen u svom pravu, prosto mu je tužiti se oblasti po zakonima ustanovljenoj. Tko mimoišavši oblast sam sebi sudi ili tko prijeđe granice pravedne obrane, taj je za to odgovoran.

Član. 20.

I takve pravne poslove, koji se tiču državnog vladara, a spadaju na njegovu vlasnost posebničku, ili